Opis powstania DFK Gliwice

Gliwice były jedną z pierwszych miejscowości na Górnym Śląsku, w których już w połowie lat 80-tych XX wieku miejscowi Niemcy podjęli próby zalegalizowania swojej działalności i powołania do życia organizacji mniejszościowej. Najstarsze zachowane dokumenty – biuletyny DFK – pochodzą z 1986 roku i nawiązują do wydarzeń z roku poprzedniego. Na listach wnioskodawców zabiegających o rejestrację stowarzyszenia w latach 1987-89 każdorazowo pojawiali się reprezentanci środowiska gliwickiego.

Podobnie jak w innych miejscowościach, grupa DFK powstała w oparciu o prywatne kontakty pierwszych działaczy. Tą samą drogą podjęta została współpraca z grupami w Zabrzu, Bytomiu i Raciborzu.

W 1987 roku przedstawiciele grupy gliwickiej uczestniczyli w spotkaniu rodzącego się ruchu mniejszościowego w Polskiej Cerekwi, w gospodarstwie S. W spotkaniu tym uczestniczyło ok. 60-80 osób. Podobne „zjazdy" odbywały się w kolejnych miesiącach i latach w wielu innych miejscowościach – Mikulczycach, Radzionkowie, Pyskowicach, Jemielnicy. Pretekstem były uroczystości urodzinowe lub organizowane z innych podobnych okazji.

W tej fazie działalności działacze nękani byli przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa. Po spotkaniach następowały kontrole samochodów uczestników, nierzadkie były też wezwania na przesłuchania. Stałym elementem tych rozmów były propozycje wyjazdu na pobyt stały do Niemiec. Wielu zaangażowanych aktywistów z tej możliwości korzystało, co znacznie utrudniało dalszą konsolidację środowiska wciąż jeszcze nielegalnie działającego DFK.

O znaczeniu grupy gliwickiej świadczy chociażby fakt, że to do Gliwic w maju 1988 roku przybył z wizytą pierwszy niemiecki polityk odwiedzający Niemców górnośląskich Carl Dieter Spranger, parlamentarny sekretarz stanu w resorcie spraw wewnętrznych z ramienia CSU. W pamięci żywe są także odwiedziny swoistego emisariusza ambasady Niemiec Rainera Dobelsteina.

W styczniu 1988 roku Friedrich S. z gliwickiego DFK miał być sprawozdawcą reprezentacji mniejszości podczas spotkania z ministrem spraw zagranicznych RFN Hansem Dietrichem Genscherem. W ostatniej chwili odmówiono mu zgody na jednodniowy urlop.

W tym samym roku po spotkaniu z Johannem Krollem gliwiccy działacze rozpoczęli akcję zbierania podpisów osób deklarujących narodowość niemiecką. W Gliwicach i okolicznych gminach deklaracje takie złożyło ok. 32 tysiące mieszkańców. Nawiązane w tym okresie kontakty znakomicie ułatwiły rozwój struktury organizacyjnej po oficjalnym zarejestrowaniu stowarzyszenia.

Od czerwca 1989 roku gliwiczanie uczestniczyli w pierwszych nabożeństwach odprawianych w języku niemieckim na Górze Św. Anny, nie były to jednak wyjazdy zorganizowane. 12 listopada tego samego roku do Krzyżowej gliwiccy Niemcy udali się autokarem, a kanclerza Helmuta Kohla

powitali transparentem *Der Deutsche Freundschaftskreis aus Gleiwitz begrüsst den Bundeskanzler!* Przedstawiciele Gliwic znaleźli się w składzie delegacji przyjętej przez Kohla w warszawskiej ambasadzie podczas tej samej wizyty w Polsce. Nieco wcześniej, w październiku 1989 roku 2 gliwiczan uczestniczyło w wyjeździe 6-osobowej reprezentacji Niemców z Polski zaproszonej na kongres VDA (Gesellschaft für Deutsche Kulturbeziehungen im Ausland). Wizyta ta miała duże znaczenie, ponieważ to wówczas doszło do pierwszych oficjalnych spotkań z przedstawicielami zachodnioniemieckich partii politycznych.

Także jesienią 1989 roku szerokim echem odbił się atak na dom lidera mniejszości niemieckiej w Gliwicach Friedricha S. Sprawcy, którzy obrzucili budynek puszkami z farbą i wybili szyby, nie zostali wykryci.

Oficjalna rejestracja organizacji mniejszości w ówczesnym województwie katowickim nastąpiła 16 stycznia 1990 roku. Ze względu na porę roku tworzenie struktur terenowych rozpoczęło się wiosną. Jako pierwsze w oddziale gliwickim powstało koło Gliwice-Miasto, stworzone niejako na fundamencie grupy DFK działającej od kilku już lat w podziemiu. Kolejne koła tworzone były przy udziale gliwickich działaczy w podmiejskich dzielnicach Gliwic, miasteczkach i większych wioskach gmin dawnego powiatu gliwickiego i tarnogórskiego.

W kole gliwickim deklaracje członkowskie złożyło ok. 2 tys. osób, w całym oddziale ponad 20 tys. Działalność lokalna polegała głównie na kultywowaniu tradycji w ramach spotkań z okazji Dnia Matki, Bożego Narodzenia i innych corocznych uroczystości. Podobnie jak w innych kołach, prowadzono kursy języka niemieckiego i pomagano przy wypełnianiu wniosków o uzyskanie potwierdzenia obywatelstwa niemieckiego. Z inicjatywy gliwickich działaczy powołana została grupa młodzieżowa, która swym zasięgiem obejmowała cały oddział.

Dwukrotnie w okręgu gliwickim wybrani zostali reprezentujący mniejszość niemiecką posłowie. Na początku lat 90-tych rozważana była nawet możliwość powołania niemieckiej partii politycznej, ale wobec braku zainteresowania ze strony działaczy z województwa opolskiego idea ta nie doczekała się nigdy realizacji.